

1991-UTSETTET PÅ LERANG

UNDER ÉN PROSENT D

Lerang forskningsstasjon har kommet seg gjennom sommeren nesten uten sjukdom og dødelighet i sjønlegget. Respons er ett av flere tiltak som kan forklare dette.

Nå høster Lerang, ARC's forskningsstasjon i Rogaland, fruktene av forebyggende helsearbeid. Selv etter maskinell sortering fulgt av en varm og vanskelig sommer, kan daglig leder Nils Tore Hølsbø fortelle om en gjennomsnittlig dødelighet på under én prosent i måneden. Han er overbevist om at det er den forebyggende innsatsen som slår ut på denne måten.

SUNN FISK

Et godt tegn på at fisken var ved god helse fikk Hølsbø allerede i mars. Da sorterte de med maskin uten stress og uten at fisken ble sjuk og døde. I april ble det påvist BKD, men det kom ikke til utbrudd.

I løpet av fjorten dager i mai steg sjøtemperaturen fra 7.5° til 15° C. Heller ikke det ga sjukdomsproblemer, slik det var all mulig grunn til å vente.

— I mai, da vannet ble varmt så fort, hadde vi dødelighet på 0.61 prosent, forteller Hølsbø.

RESPEKT FOR DETALJER

De forebyggende tiltakene Lerang har satt i verk, skal beskytte mot smitteoverføring, og holde fisken så sunn som mulig.

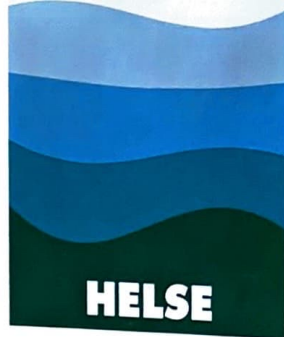
— Vi følger en omfattende helseplan, og alle som arbeider her har god forståelse for smitteforebygging. Da er det ikke så vanskelig å vise respekt for detaljene. Som alle vet: Jo sunnere fisk, jo større blir motstandskraften mot sjukdom og jo mindre blir tapene på grunn av dødelighet, understreker Hølsbø, som i tillegg peker på sammenhengen mellom sunnhet, kvalitet og tilvekst.

— Fram til og med juli har slaktingen av 91-årgangen gitt over 90 prosent Superior.

Nils Tore Hølsbø, høyskolekandidat i Akvakultur fra Bodø, er daglig leder på Lerang forskningsstasjon, der systematisk helsearbeid har gitt gode resultater. (Foto: Dag Magne Søyland)

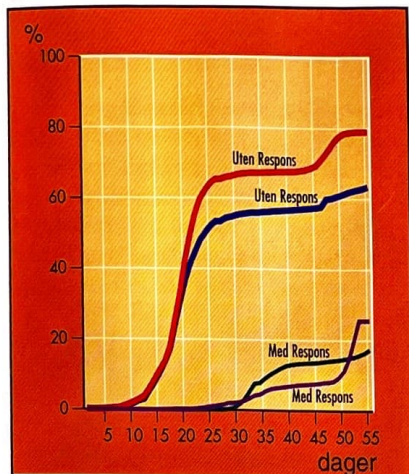
DØDELIGHET PR. MÅNED

MÅLTIDSFØRING

Hølsbø har føringmetode på lista over forebyggende tiltak. Derfor praktiserer Lerang måltidsføring og toppføring for hånd, slik mellom andre ARC-forskeren Clive Talbot anbefaler.

— Vi gir tre måltider i døgnet fra soloppgang fram til klokka 16. Om lag 60 prosent av tabellmengden går via automat. Resten gir vi for hånd, og vi stopper under appetitnivå. Sprengføring stresser. En stappmett fisk er ikke så sunn som en som gir seg i tide. Ikke vokser den mer heller. Måltider gir organismen ro til å gjøre seg godt av maten, hevder daglig leder Hølsbø.

Dødeligheten etter et furunkuloseangrep på smolt ble vesentlig lavere for fisk som hadde fått Respons.

Hele 90 prosent av årets slakt ble klassifisert som Superior.

Et føringssopplegg som Lerangs gjør at mesteparten av døgnrasjonen blir gitt mens det er folk på anlegget. Det gir god kontroll og fleksibilitet til å følge daglige appetittsvingninger. Som Hølsbø sier:

— Menneskeøyet ser bedre enn en automat. Den egenskapen kan vi utnytte til å få førfaktoren ned og tilveksten opp.

DØDFISKSTRØMPE

Dødfisk gir stort bakteriepress og bør unna fortest råd. Lerang har gjort gode erfaringer med dødfiskstrømper som transporterer frafallet ned i kaldere og saltere vann 15 meter under notbunnen.

Strømpene er lette å installere og enkle å betjene. Billige er de også i forhold til effekt, sier Hølsbø.

Dødfiskstrømper egner seg best i anlegg med djupe mærer og forholdsvis liten strøm. De tømmer fra båt.

Daglig dødfiskplukking er et viktig tiltak. På Lerang henter de den døde fisken i stamp. Så fort de er på land, maler de den opp og tilsetter ensileringsvæske. Stampen blir desinfisert hver dag.

Helsetiltakene omfatter også vaksinerings før utsett, så lav tetthet som under 20 kilo fisk på kubikkmeteren, og planmessig desinfisering og vasking både av arbeidsklær og nøter. Båtferdsele inn til anlegget er redusert til et minimum. Slaktefisken blir tauet i mær til en egen avhentinglokalitet. Alle besøkende båter legger til utenfor området.

RESPONS VIRKET FORT

Lerang er av de anleggene som har vært med og prøvd ut glukanfôr. 1991-årgangen har fått Respons fra september i fjor. Hølsbø ser på glukana som en viktig medvirkende årsak til den gode helsesituasjonen og nevner et eksempel:

— Vi fikk furunkulose i fire uvaksinerte smoltkar. To hadde fått Respons og to ikke. Der ble dødeligheten på 60 og 70 prosent. I Responskarene stoppet den på 8 og 13 prosent. For sikkerhets skyld destruerte vi senere all smolten fra de fire karene.

— Selv om dette selvsagt ikke er et eksperiment som gir grunnlag for vitenskapelige konklusjoner, ser jeg det likevel som et eksempel på at Respons virker, og at det virker fort, hevder daglig leder Nils Tore Hølsbø på Lerang forskningsstasjon.

VETERINÆREN:

UNIKT!

— Lerang satser aktivt på forebyggende helsearbeid. Derfor har de en helsesituasjon i sjøanlegget som er unik i forhold til de fleste andre.

Det sier Cato Lyngøy og Gunnar Gunnarsson fra Fiskehelsetjenesten i Suldal. De har veterinærtilsynet ved Lerang.

— Gode vaksiner og dødfiskstrømper er de viktigste forebyggende elementene på anlegget. Responsfôret ser vi også på som et positivt supplement, sier Lyngøy og Gunnarsson. De understreker at ingen faktor i helsearbeidet står på egne bein. Det er summen av tiltak som er utslagsgivende.

Cato Lyngøy (t.h.) og Gunnar Gunnarsson (Foto: Hilde Sandvik)